

Tanıtım - Değerlendirme / Reviews

Kurulgan, M. (2015). Çağdaş bilgi-belge merkezlerinde yönetim ve organizasyon. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği. Kaynakça ve Dizin var. ISBN 978-975-6351-47-5

Book Review

Management and Organization in Contemporary Information and Documentation Centres: A Comparative Study of Literature

The fundamental goal of this book is to explain the importance of a scientific approach and make use of examples implemented abroad in order to find solutions to problems related to the management of library and information-documentation organizations in Turkey. The basic premise of the book is that the problems experienced in Turkish library and information - documentation centers are primarily due to the lack of much-needed knowledge in modern management.

Amacım kitapla ilgili güzelleme yapmak değil; sadece hakkını teslim edip, farkındalık yaratarak bir an önce okunmasını sağlamak. Kitabın içeriği başlığından çok daha geniştir. Çalışmada geçen, kütüphane/ bilgi-belge merkezleri tabiri, en genel anlamıyla; milli kütüphane, halk kütüphanesi, üniversite kütüphanesi, okul kütüphanesi ve özel kütüphane olmak üzere bütün kütüphane türlerini, bilgi ve belge merkezi olarak da; dokümantasyon merkezi, enformasyon merkezi, arşiv hatta müze olarak adlandırılan tüm örgütleri içine alan bir kavram olarak kullanılmıştır.

Yazarımız kütüphane/ bilgi-belge merkezlerinin hizmet ve işlemlerinde zaman içinde yaşanan göreceli artışın, giderek büyüyen örgütsel yapının ve buna bağlı olarak da karmaşık hale gelen yönetsel sorunların artık geleneksel yöntemlerle çözülemez hale geldiğini söylemekte ve işte tam da bu noktada kütüphane yöneticilerine destek olacak bilimsel yönetim ilke, kuram ve yöntemlerin önemine vurgu yapmaktadır. Kitap, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde önce bilgi-belge merkezi kavramı üzerinde durulmuş ve önemi tartışılmıştır.

Ayrıca bilgi merkezi kavramı içerisinde yer alan kütüphane ve türleri, dokümantasyon merkezi, enformasyon merkezi ve arşiv kavramları; dar, geniş ya da farklı algılanabilen özelliklere sahip olmalarından dolayı, onların tartışılmasında yarar görülmüştür. İkinci bölümde kütüphane/ bilgi-belge merkezlerinde yönetim konusu üzerinde durulmuş, bilimsel yönetim yaklaşımları tarihsel bir süreç içerisinde incelenmiş, ülkemizdeki ve yurt dışındaki alanımıza yönelik yansımalar tartışılmıştır. Üçüncü bölüm ise kütüphane/ bilgi-belge merkezlerinde organizasyon ve örgüt yapısı konusu üzerine yapılandırılmıştır. Bu bölümde organizasyonun tanımı ve organizasyon sürecinin aşamaları tartışılmıştır. Sonrasında ise, meslek dışından birçok kişi tarafından sorulan, “Kütüphanede ne iş yapılıyor ki?” sorusuna içimizin yağlarını eritecek bir açıklama yaparak kütüphane/ bilgi-belge merkezlerindeki kullanıcı ve teknik hizmetler başlığı altında yer alan bölümler anlatılmıştır. Bunun yanısıra organizasyon ilkeleri ve örgüt modellerine de değinilen bu bölümde, bilgi-belge merkezlerinde örgütlenme ilkeleri, merkezi ve yerel örgüt modeli, biçimsel ve biçimsel olmayan örgüt modeli, dikey ve dikey-kurmay örgüt modeli ve bölümlere ayırma konuları üzerinde durulmuştur. Ayrıca gelecekteki kütüphane/ bilgi-belge merkezlerinin örgüt yapısı öngörülme çalışılmıştır. Bu bölümün sonunda çok önemli bir konu olan örgüt kültürüne değinilmiş, kütüphane/ bilgi-belge merkezlerinde oluşum süreci ve öğeleri incelenmiştir. Kitabın dördüncü ve son bölümünü ise biraz heyecan katmak biraz da bu paragraftan sonraki yazılanları da aynı şevkle okumanız için yazının sonuna doğru vereceğiz.

Şimdi gelelim okuyucu kitlesine. Bu kitabın okuyucu kitlesi, her ne kadar yazarımızın alçakgönüllülüğünden dolayı kütüphane/ bilgi-belge merkezi yöneticileri, yönetici adayları ve bilgi-belge yönetimi akademisyenleri gibi dar bir alanı ifade etse de bir okur gözünden bakıldığında bu mesleği seçmeye aday kişilerden tutun da bu mesleğin içindeki her kademedeki meslektaşına, bunun yanısıra yönetim konusunda bilgi almak isteyen pekçok kişiye danışma kaynağı olacak niteliktedir. Bu açıdan bakıldığında mümkün olduğunca yönetim-organizasyon konusunda kuram, yöntem ve teknikler incelenerek, gelişmiş ülkelerden ve ülkemizden uygulama örnekleri verilmeye çalışılmıştır. Kitabın oluşturulmasında temel esin kaynağı, birçoğumuzun hocası olan Aysel Yontar’ın *Kütüphane ve Belge-Bilgi Merkezlerinde Bilimsel Yönetimin Önemi* başlıklı kitabıdır. Yazarımız, Yontar’ın öğrencisi olmamasına rağmen, hatta ve hatta henüz tanışmamış olmasına rağmen, bizzat dersine giren öğrencilerden daha çok dersini almış olmalı ki, esin perileri, bu kitabın yazılmasında, onu görevlendirmiştir.

Türkçeyi çok seven okurların da ayrı bir keyif alacağı kitapta, dilimizden düşmeyen pekçok yabancı kelimenin Türkçesi de verilmeye çalışılmış. Örnekinde (benchmarking), köken bilimi (etimoloji) ve belgegeçer (faks) bu kelimelerden sadece bazıları. Bu vesileyle çok akıcı bir dil kullanımı olduğunu da söylemeden edemeyeceğim.

Kitap oldukça kapsamlı. Okurken, ben neyi okuyordum, endişesine kapılmamak için ara ara içindekiler sayfasına geri dönüp, okuduğunuz alt bölümün hangi ana bölümün altında olduğuna da bakmak yararlı olacaktır.

Yazarımız eserinde bilgi ve belge merkezleri kapsamındaki sorunların çözümü için temel ihtiyacın çağdaş yönetim ve organizasyon sürecine geçiş olduğuna işaret ederek bilgi ve belge merkezlerinin bilgi hizmeti üretimine odaklı işletmeler olarak yapılanmaları sürecinde, bu sürece yön veren kavram ve dinamiklere ayrıntılı olarak değindikten sonra, kitabın sonuna bir de bonus eklemiştir. Meslek alanımızın ilk ve dünyanın en eski 30 mesleki ve bilimsel dergilerinden biri olan gururumuz *Türk Kütüphaneciliği* dergisi ile uluslararası mesleki literatürde güvenilir bir yere sahip olan *Library Trends* dergisinde bilgi ve belge merkezlerinin yönetim ve organizasyonu ile ilgili olarak yayımlanan makalelerin yaklaşık 15 yıllık bibliyometrik analizini de yine kitapta bulmak mümkün.

Mesleki kitapların güzel taraflarından biri de, tanıdığınız birçok hocanın, yazarın ve meslektaşın adlarına rastlıyor olmak. Sanki uzun bir süre sonra bir yerlerde karşılaşp kucaklaşmak gibi bir izlenim veriyor. Her bir sayfada farklı yüzleri görmek mümkün. Zaten kitabın kaynakçasına bakıyorsunuz, adeta “kitap içinde bir bölüm” genişliğinde! Hatta kaynakça kısmı, kitabın beşinci bölümü olmaya aday da denilebilir. Literatürü tarama konusunda hakkını kat be kat vermiş. Bir an, parmağınız ister istemez soyadınızın başladığı harf sırasına gidip kendinizi aramaya kalkıyor. Kendi adınızı bulamasanız da tanıdıklarınızın adlarına rastlayıp, bu bilgiyi onlarla paylaşarak, onları mutlu edebilirsiniz de. Ben şimdiden iki dostumu arayıp, söz konusu kitapta kaynaklarının kullanıldığını söyledim bile. Konuyla ilgili uzaktan yakından yazı yazmış birçok meslektaş 373-412. sayfaları arasındaki Kaynakça bölümünde kendini bulacaktır.

Gelelim bazı yazarların hiç görmek istemediği, bazılarının ise en çok önem verdiği kısma. Evet, kitaba bir eleştiri getirmek gerekirse, ki bunu herkes yapabilir. Şöyle izah edeyim. Vakti zamanında okuduğum bir kitapta bir his uyanmıştı içimde. Kitabı okuyup bitirdim; ama bir okur olarak bizim de yazara söylememiz gereken şeyler vardı; ancak nasıl? İşte o an düşündüm ki, keşke kitapların sonuna yazarlar, e-posta adreslerini de koysa! Aksi halde tek taraflı bir yapı oluşmaktadır. Yazarımız, bu düşüncelerimizi sezmiş olacak ki, hislerimize tercüman olmuş. Okurların kitapla ilgili eleştiri, eklemeleri olur ise diye arka kapağına e-posta adresini de eklemiş. Haksız da sayılmaz, çünkü kitap, yeni bir baskısı yapılanaya kadar, belli ki uzun süre ellerden düşmeyecek. Bu nedenle her türlü eleştiriye açık olduğunu başından kabul etmiş. Diğer yazarlar da örnek alır düşüncesiyle, bu dileğimizi sizin huzurunuzda evrene göndermiş olalım.

Yazarımız Mesut Kurulgan’a bunca zahmete katlanıp, literatürümüze uzun yıllar katkı sağlayacak bu güzel eseri kazandırdığı için şükranlarımızı sunarız. “Zahmet” diyorum, çünkü bir kitabın yazılması süreci, çok emek, sabır ve özveri ister. Bize düşen, bu kitabı keyifli bir şekilde okumak, bilgimize bilgi katmak, bildiklerimiz var ise şöyle bir tekrarlamak ve yararlı bulduğumuz kısımları dostlarımızla paylaşmak olacaktır.

Cem Özel
Editör

Türk Kütüphaneciliği Dergisi
cozel@tk.org.tr
Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi
Kullanıcı Hizmetleri Yöneticisi
Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi
cozel@sabanciuniv.edu